

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

**SYSSEMESTEREN
PÅ SVALBARD**

Vår dato: 25.10.2021
Vår ref: (bes oppgitt ved svar) 21/03529-1

Høring av endring av regler om stemmerett og valgbarhet mv.

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 23. juni 2021 vedørende bl.a. endring av regler for stemmerett og valgbarhet ved valg til Longyearbyen lokalstyre.

Sysselmesteren har ikke merknader til forslaget som sådan, men vil benytte anledningen til å påpeke noen beslektede forhold i annen lovgivning, og som etter vår oppfatning fordrer avklaring og en harmonisering. Dette gjelder særlig i LOV-2005-06-10-51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) men også annet lovverk blir berørt.

Den foreliggende høring legger opp til – og begrunner – et gjennomgående krav om *tilknytning til fastlandet* for å kunne ha stemmerett og å være valgbar ved valg til Longyearbyen lokalstyre. Videre presiseres at dette gjelder for samtlige personer, herunder også nordiske statsborgere, jf. særlig fjerde avsnitt på side 6 i høringsnotatet.

Ovennevnte som et «generelt system» har ulike rettslige og politiske forankringer og har eksistert i lang tid, men praktiseres ikke nå gjennomgående etter statsborgerloven når det gjelder såkalte doble statsborgerskap (ordning innført 1. januar i 2020). Det er derfor mulig for nordiske statsborgere å opptjene norsk statsborgerskap basert på botid på Svalbard alene.

Den her beskrevne forskjell i kravet til fastlandstilknytning er ulogisk og i beste fall vanskelig å kommunisere. Sysselmesteren tviler også på om den skisserte praksis etter statsborgerloven har vært lovgivers mening ved innføring av de aktuelle reglene. Etter vår oppfatning peker både forarbeidene til loven og øvrige politiske dokumenter (bl.a. siste avsnitt i punkt 5.3.3. i Meld. St. 32 (2015-2016) Svalbard) dithen.

Sysselmesteren møtte også en tilsvarende problemstilling i forbindelse med avholdelsen av høstens stortingsvalg. Her var situasjonen at (nye) norske statsborgere – som da har opptjent statsborgerrettigheten kun via botid på Svalbard – ikke har anledning til å stemme siden de samme personer ikke har noen tilknytning til fastlandet. Sistnevnte følger av LOV-2002-06-28-57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven) og dens krav i § 2-1 om bl.a. å være folkeregister- og manntallsført i en kommune for å ha stemmerett. Personer som kun har bodd på

Svalbard fyller ikke disse kravene. Dette er etter vår oppfatning også meningen og det har alltid vært slik, men situasjonen blir vanskelig å forklare når de via annet lovverk innvilges norsk statsborgerskap.

Etter ordlyden i utkast til ny bestemmelse i § 2-1 i forskrift om lokalstyrevalg i Longyearbyen, vil disse derimot ha stemmerett mv. ved lokalstyrevalg i Longyearbyen. Samtidig fyller de ikke det som ellers er satt som det avgjørende kriterium i bl.a. den foreliggende sak; *tilknytning til fastlandet*.

For ordens skyld nevnes videre at nettopp tilknytning til fastlandet også er det avgjørende kriterium på flere andre felter, for eksempel når det gjelder rettigheter til skole- og helsetjenester mv. utover det som tilbys på Svalbard. I slike tilfeller må norske statsborgere henvende seg til sin hjemkommune på fastlandet, og utlendinger til sine respektive hjemland. Følgelig oppstår bl.a. et spørsmål om hvilken kommune som er hjemkommunen til de som har ervervet norsk statsborgerskap ved kun å bo på Svalbard.

Gitt de systemer som allerede bygger på personers tilknytning til fastlandet, og de regler som i denne og andre relevante saker foreslås om det samme, er det etter Sysselmesterens oppfatning nåværende praksis etter statsborgerloven som avviker fra systemet for øvrig. Slik vi ser det er det derfor behov for å gå igjennom aktuelle deler av denne loven med tanke på avklaring og harmonisering.

Kunnskapsdepartementet er satt som kopimottaker av brevet her i og med deres ansvar for statsborgerloven.

Med hilsen

Sølvi Elvedahl
assisterende sysselmester

Henrik Rotneberg
juridisk rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskreven signatur

Kopimottakere:
Kunnskapsdepartementet